

POSLOVI ZAŠTITE NA RADU PREMA ZAKONU O ZAŠTITI NA RADU

UVOD

Iako su Zakon i provedbeni propisi koji uređuju područje zaštite na radu doneseni tijekom 2014. i 2015., još postoji potreba da se o nekim pitanjima u području zaštite na radu daje pojašnjenje primjene Zakona. U vezi s obavljanjem poslova zaštite na radu u ovome članku bit će pojašnjenja sljedeća pitanja:

1. Mora li stručnjak zaštite na radu biti zaposlen kod poslodavca u punom ili nepunom radnom vremenu?
2. Koje poslove može obavljati stručnjak zaštite na radu zaposlen kod ovlaštene osobe na nepuno radno vrijeme?
3. Kada poslodavac (ili njegov ovlaštenik) može sam obavljati poslove zaštite na radu?
4. Obavljanje poslova pregleda i ispitivanja ovlaštenih osoba?

Propisi koji uređuju ova pitanja su:

- Zakon o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14., 118/14. i 154/14., dalje u tekstu: Zakon)
- Pravilnik o obavljanju poslova zaštite na radu (N.N., br. 112/14., 43/15., 72/15. i 140/15.)
- Pravilnik o ovlaštenjima za poslove zaštite na radu (N.N., br. 112/14. i 84/15.)
- Zakon o radu (N.N., br. 93/14.).

Odredbama članka 21. Zakona propisano je da poslove zaštite na radu obavlja poslodavac (odnosno njegov ovlaštenik), stručnjak zaštite na radu, odnosno ovlaštena osoba, te je u stavku 1. istoga članka navedeno da su to sljedeći poslovi:

1. stručna pomoć poslodavcu i njegovim ovlaštenicima, radnicima te povjerenicima radnika za zaštitu na radu u provedbi i unapređivanju zaštite na radu
2. sudjelovanje u izradi poslovne strategije te operativnih planova i programa poslovanja poslodavca, u dijelu u kojem se moraju odnositi na zaštitu na radu, te sudjelovanje u primjeni upravljačkih metoda ili tehnika za provođenje strategije
3. sudjelovanje u postupku izrade procjene rizika
4. unutarnji nadzor nad primjenom pravila zaštite na radu te poticanje i savjetovanje poslodavca i njegovih ovlaštenika da otklanjaju nedostatke u zaštiti na radu utvrđene unutarnjim nadzorom
5. prikupljanje i analiziranje podataka u vezi s nezgodama, ozljedama na radu, profesionalnim bolestima i bolestima u vezi s radom te priprema propisanih prijava ozljeda na radu i profesionalnih bolesti i izrada izvješća za potrebe poslodavca

6. suradnja s tijelima nadležnima za poslove inspekcije rada, sa zavodom nadležnim za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, Zavodom za unapređivanje zaštite na radu, ovlaštenim osobama te sa specijalistom medicine rada
7. osposobljavanje radnika, poslodavca i ovlaštenika za rad na siguran način
8. osposobljavanje povjerenika radnika za zaštitu na radu i pomaganje u njihovom djelovanju
9. djelovanje u odboru za zaštitu na radu kod poslodavca
10. suradnja s poslodavcem prilikom projektiranja, građenja i rekonstrukcije građevina namijenjenih za rad, nabave radne opreme i ostalih sredstava rada, osobne zaštitne opreme i opasnih kemikalija
11. sudjelovanje u primjeni međunarodnih certifikacijskih normi za upravljanje zaštitom na radu, kvalitetom, rizicima, društvenom odgovornošću u poslovanju i sl. kod poslodavca
12. ostali poslovi zaštite na radu u skladu s potrebama poslodavca.

1) Mora li stručnjak zaštite na radu biti zaposlen kod poslodavca u punom* ili nepunom radnom vremenu?

Kada se radi o stručnjacima zaštite na radu zaposlenim kod ovlaštene osobe, napominjemo da je u skladu s odredbama Pravilnika o ovlaštenjima za poslove zaštite na radu (N.N., br.

*Odredbom članka 61. Zakona o radu propisano je da puno radno vrijeme radnika ne može biti dulje od četrdeset sati tjedno. Dalje, ako zakonom, kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca ili ugovorom o radu nije određeno radno vrijeme, smatra se da je puno radno vrijeme četrdeset sati tjedno. Radnik koji radi u punom radnom vremenu može sklopiti ugovor o radu s drugim poslodavcem u najduljem trajanju do osam sati tjedno, odnosno do sto osamdeset sati godišnje, samo ako je poslodavac, odnosno ako su poslodavci s kojima radnik već prethodno ima sklopljen ugovor o radu, radniku za takav rad dali pisanu suglasnost.

Odredbom članka 62. Zakona o radu propisano je da je nepuno radno vrijeme radnika svako radno vrijeme kraće od punog radnog vremena.

Radnik ne može kod više poslodavaca raditi s ukupnim radnim vremenom duljim od četrdeset sati tjedno.

112/14. i 84/15.) jasno propisano da je uvjet za dobivanje ovlaštenja imati propisanu vrstu i broj stručnjaka zaštite na radu koji su na tim poslovima zaposleni u punom radnom vremenu. Ako ovlaštena osoba ispunjava ovaj propisani uvjet, uz to može zapošljavati i druge stručnjake zaštite na radu, a oni mogu biti zaposleni na puno ili nepuno radno vrijeme, odnosno moguće je sa stručnjacima zaštite na radu sklapati ugovore o radu u nepunom radnom vremenu ili ugovoriti dopunski rad (do 8 sati tjedno, u skladu s odredbama članka 61., stavka 3. Zakona o radu, N.N., br. 93/14.).

Ako se radi o stručnjacima zaštite na radu koje je poslodavac zaposlio da za njega obavlja poslove zaštite na radu, stručnjak ili stručnjaci zaštite na radu koji obavljaju poslove zaštite na radu za svojeg poslodavca mogu, ali ne moraju biti zaposleni na puno radno vrijeme, jer takav uvjet nije propisan, ali s pretpostavkom da su ispunjeni uvjeti iz članka 22., st. 1. Zakona, posebice u pogledu osiguranja potrebnog radnog vremena za obavljanje poslova stručnjaka zaštite na radu.

Uz to, stručnjak zaštite na radu (stručnjak zaštite na radu s najmanje dvije godine radnog iskustva u zaštiti na radu) može kao ovlaštena fizička osoba sam obavljati poslove zaštite na radu i osposobljavanja za zaštitu na radu (osposobljavanje za rad na siguran način, te osposobljavanja poslodavaca, ovlaštenika i povjerenika radnika za zaštitu na radu) za poslodavce, ali pri tome ne smije biti zaposlen kod poslodavca na poslovima zaštite na radu ni kod druge ovlaštene osobe.

2) Koje poslove može obavljati stručnjak zaštite na radu zaposlen kod ovlaštene osobe na nepuno radno vrijeme?

Stručnjak zaštite na radu zaposlen kod ovlaštene osobe na nepuno radno vrijeme može obavljati poslove zaštite na radu za koje je ovlaštena osoba ishodila ovlaštenje i za koje stručnjak zaštite na radu ispunjava uvjete utvrđene Poslovníkom o postupcima, uvjetima i metoda-

ma obavljanja pojedinih poslova prema odredbama članka 8. Pravilnika o ovlaštenjima za poslove zaštite na radu (N.N., br. 112/14. i 84/15.). U skladu s odredbama članka 10., stavka 5. Pravilnika o pregledu i ispitivanju radne opreme (N.N., br. 16/16.) i članka 9., st. 5. Pravilnika o ispitivanju radnog okoliša (N.N., br. 16/16.) stručnjak zaštite na radu zaposlen kod ovlaštene osobe na nepuno radno vrijeme nije ovlašten potpisati zaključnu ocjenu u zapisniku o pregledu i ispitivanju radne opreme kao ni zaključnu ocjenu u zapisniku o ispitivanju radnog okoliša.

3) Kada poslodavac (ili njegov ovlaštenik) može sam obavljati poslove zaštite na radu?

Poslodavac koji zapošljava do uključivo 49 radnika može sam ili preko svojeg ovlaštenika obavljati poslove zaštite na radu (članak 21. Zakona) ako ta osoba ispunjava uvjete propisane odredbama članka 4., toč. 2., 3. ili 4. Pravilnika o obavljanju poslova zaštite na radu (N.N., br. 112/14., 43/15., 72/15. i 140/15.). Međutim, ako poslodavac ili njegov ovlaštenik ispunjavaju propisane uvjete da sami obavljaju poslove zaštite na radu, time nisu ujedno ispunili i uvjete za stručnjaka zaštite na radu pa ne mogu u svojstvu stručnjaka zaštite na radu sudjelovati u izradi procjena rizika ni osposobljavanjima. Naravno, osim ako osoba ispunjava uvjet propisan odredbom članka 4., točke 1. Pravilnika o obavljanju poslova zaštite na radu, tada je ta osoba ujedno i stručnjak zaštite na radu i može sudjelovati u svojstvu stručnjaka zaštite na radu u izradi procjena rizika i u osposobljavanjima.

Propisani su uvjeti da u izradi procjena rizika i osposobljavanjima mora sudjelovati stručnjak

zaštite na radu, ali nije propisano gdje taj stručnjak mora biti zaposlen, dakle to može biti stručnjak zaposlen kod poslodavca na poslovima zaštite na radu ili stručnjak zaposlen kod ovlaštene osobe. Za stručnjaka zaposlenog kod ovlaštene osobe nije odlučujuće je li to stručnjak na osnovi kojeg je ovlaštena osoba dobila ovlaštenje ili je to neki drugi stručnjak zaštite na radu zaposlen kod ovlaštene osobe.

4) Obavljanje poslova pregleda i ispitivanja ovlaštenih osoba?

Poslove pregleda i ispitivanja mogu obavljati ovlaštene osobe u skladu s dobivenim ovlaštenjem i pravilnicima o pregledu i ispitivanjima (Pravilnik o pregledu i ispitivanju radne opreme, N.N., br. 16/16. i Pravilnik o ispitivanju radnog okoliša, N.N., br. 16/16.). Ako je pri pregledu i ispitivanju, odnosno ispitivanju sudjelovalo više osoba, svaka od njih se vlastoručno potpisuje iza podataka o aktivnosti koju je obavila. O obavljenom ispitivanju radnog okoliša i pregledu i ispitivanju radne opreme sastavlja se zapisnik koji između ostaloga sadrži zaključnu ocjenu. Zaključnu ocjenu u zapisniku o ispitivanju radnog okoliša vlastoručno potpisuje osoba zaposlena kod ovlaštene osobe koja ispunjava propisane uvjete za dobivanje ovlaštenja za ispitivanje pojedinih štetnosti u radnom okolišu, a to uključuje i uvjet da je zaposlena u punom radnom vremenu. Isto tako, zaključnu ocjenu u zapisniku o pregledu i ispitivanju radne opreme vlastoručno potpisuje osoba zaposlena kod ovlaštene osobe koja ispunjava propisane uvjete za dobivanje ovlaštenja uz uvjet da je zaposlena u punom radnom vremenu.

*Đuro Čižmar, dipl. ing. stroj.
Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava
Inspektorat rada, Zagreb*